

POSTANOWIENIE

21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R.F., R.R. i J.R.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 13 grudnia 2023 r., I ACa 97/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 22 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie ustalił, że umowa kredytu hipotecznego zawarta 2 października 2008 r. pomiędzy K. S.A. w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego Bank S.A. w W.) a powodami R.F., R.R. i J.R. jest nieważna; zasądził od pozwanego na rzecz trojga powodów solidarnie kwotę 136 262,38 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie; zasądził od pozwanego na rzecz powódki R.F. kwotę 23 362,44 zł wraz z odsetkami

ustawowymi za opóźnienie oraz na rzecz powoda R.R. kwotę 23 362,44 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Wyrokiem z 13 grudnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie, uwzględniając częściowo apelację pozwanego, zmienił powyższy wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki R.F. kwotę 91 493,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie; zasądził od pozwanego na rzecz powoda R.R. kwotę 91 493,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, przy czym uzależnił spełnienie każdego z tych świadczeń od jednoczesnego zaofiarowania przez któregośkolwiek z powodów zwrotu na rzecz pozwanego świadczenia pieniężnego w kwocie 211 907,17 zł otrzymanego przez nich na podstawie umowy kredytu z 2 października 2008 r. albo zabezpieczenia przez któregośkolwiek z nich roszczenia o jego zwrot i oddalił powództwo o zapłatę w pozostałej części oraz oddalił apelację pozwanego w pozostałym zakresie.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu odwoławczego pozwany oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego: art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c.; art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 384 k.p.c. oraz prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 355 § 1 k.c.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 5 ust. 2 pkt 7, art. 111 ust. 1 pkt 4 i art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (dalej: „pr. bank.”) w zw. z § 2 ust. 2 uchwały zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych w zw. z art. 20 i art. 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 k.c. oraz w zw. art. 353¹ k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 Dyrektywy Rady 93//13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 205¹² § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.; art. 358 § 2 k.c.; art. 65 § 1 i 2 k.c.; art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe; art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c. w zw. z art. 783 k.p.c., art. 798¹ k.p.c., art. 1024 § 3 k.p.c., art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym, art.

35 ust. 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu, art. 31a ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, art. 137a, art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 pr. bank. art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, art. 3 ust. 2 oraz art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, art. 251 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe, art. 4a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej, art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne, art. 104 ust. 12 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, art. 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, art. 8 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o funduszu kolejowym, art. 17 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, art. 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe oraz w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (wersja obowiązująca od lutego 2006 r.) oraz § 2 i § 4 uchwały Rady Ministrów w sprawie ustalania kursów walut obcych w złotych do wszystkich rozliczeń związanych z obrotami płatniczymi i handlowymi z zagranicą; art. 69 ust. 3 pr. bank. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c.; art. 498 k.c. oraz art. 499 k.c. w zw. z art. 203¹ k.p.c. i w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 91 k.p.c.; art. 481 § 1 k.c. i art. 189 k.p.c.

Skarżący uzasadnił wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na jej oczywistą zasadność, która miała wynikać z tego, że:

1. Sądy orzekające w sprawie błędnie ustaliły, że umowa z 2 października 2008 r. jest nieważna, podczas gdy powództwo o stwierdzenie nieważności umowy kredytu - na skutek innych przesłanek niż bezwzględna nieważność w związku z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa - winno zostać oddalone z uwagi na fakt, iż żądanie oparte o dyspozycję przepisu art. 189 k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. winno być nakierowane na to, aby sąd dokonał wiążącego strony ustalenia istnienia/nieistnienia stosunku prawnego, prawa, a nie stwierdzenia nieważności całej umowy;

2. Sądy orzekające w sprawie błędnie ustaliły, że umowa z 2 października 2008 r. jest nieważna, co w istocie stanowi orzeczenie ponad żądanie pozwu, albowiem tak sformułowane przez powoda żądanie pozwu dotyczy tylko zarzutu nieważności umowy z mocy prawa, a nie żądania powstającego wskutek stwierdzenia abuzywności niektórych postanowień umowy kredytu;

3. Sądy orzekające w sprawie błędnie ustaliły nieważność umowy kredytu wskutek abuzywności postanowień umownych i braku możliwości zastąpienia niedozwolonych postanowień obiektywnym (niezależnym od banku) kursem waluty, czy też przepisem dyspozytywnym normy art. 358 § 2 k.c., podczas gdy postanowienia spornej umowy kredytu umożliwiające pozwanemu ustalenie tabel kursów kupna i sprzedaży walut na zasadach rynkowych w ramach uprawnień wynikających z przepisów pr. bank. przyznających bankowi autonomię w zakresie określania kursów walut stosowanych przez niego w rozliczeniach z klientami nie mogą zostać uznane za abuzywne, gdyż stanowi to bezpodstawne nadmierne ograniczenie swobody działalności gospodarczej banku, albowiem zasady ustalania kursów walut przez pozwanego są zgodne z rekomendacjami KNF dotyczącymi dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami, a nadto zasady ustalania kursu średniego przez Narodowy Bank Polski są analogiczne do zasad ustalania kursów przez pozwanego, co prowadziłoby do uznania, iż postanowienia regulujące zasady ustalania kursu średniego NBP również są abuzywne;

4. Sądy orzekające w sprawie błędnie uwzględniły roszczenie odsetkowe i zasądziły na rzecz powoda ustawowe odsetki za opóźnienie, albowiem w związku z uwzględnieniem zarzutu zatrzymania Sąd nie powinien zasądzać w ogóle ustawowych odsetek za opóźnienie z uwagi na dylatoryjny charakter przedmiotowego zarzutu ewentualnie powinny zostać zasądzone od dnia wymagalności roszczenia powoda o zwrot nienależnego świadczenia, który to moment stanowi dzień złożenia przez należycie poinformowanego przez Sąd konsumenta oświadczenia o wyrażeniu/odmowie zgody na objęcie dobrowolnym system ochrony konsumenckiej.

W sprawie miały ponadto pojawić się istotne zagadnienia prawne:

1. oparte o dyspozycje art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 k.c., polegające na konieczności ustalenia, czy istnieje prawna możliwość wydzielenia z klauzuli indeksacyjnej rozumianej jako klauzula przeliczeniowa, w znaczeniu podstawy określenia zobowiązania kredytowego oraz jako klauzula waloryzacyjna przy określaniu wysokości zobowiązań z tytułu spłaty poszczególnych rat kredytu części abuzywnej powstałej w związku ze stosowaniem klauzuli indeksacyjnej klauzuli kursowej (uznanej za abuzywną), a co za tym idzie utrzymanie w mocy umowy kredytu, po wyeliminowaniu z niej tych części postanowień uznanych za abuzywne, jako zgodnej w pozostałej części z przepisami prawa krajowego;
2. oparte o dyspozycję art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 205¹² § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. polegające na konieczności ustalenia, czy dla rozstrzygnięcia o abuzywności konkretnej klauzuli umownej niezbędne jest przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego celem ustalenia, czy doszło do pokrzywdzenia konsumenta w stopniu kwalifikowanym, przejawiającego się nie w zwykłym, lecz w rażącym naruszeniu interesów konsumenta, czego wymaga zarówno regulacja art. 385¹ § 1 k.c., jak i regulacja art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13;
3. oparte o dyspozycję art. 498 k.c. oraz art. 499 k.c. w zw. z art. 203¹ k.p.c. i w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 91 k.p.c. polegające na ustaleniu, czy dopuszczalne i skuteczne jest podniesienie przez pozwanego nieuznającego powództwa w zakresie roszczenia o ustalenie nieistnienia umowy kredytu indeksowanego - w ramach kaskadowej linii obrony - zarzutu potrącenia swojej wierzytelności na wypadek ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu przez sąd badający sprawę, w tym w szczególności przy uwzględnieniu zagadnienia, czy zgłoszony w toku sprawy procesowy zarzut potrącenia - oparty o dyspozycję art. 203¹ k.p.c. - wywiera jednocześnie skutki o charakterze materialnoprawnym i procesowym bez konieczności składania jakiegokolwiek dodatkowego oświadczenia o potrąceniu o charakterze materialnoprawnym, a także zagadnienia odnoszącego się do momentu postawienia w stan wymagalności roszczenia restytucyjnego pozwanego banku (o zwrot wypłaconego kapitału) istniejącego względem powoda, stanowiącego podstawę zgłaszanego zarzutu potrącenia, wynikającego z ustalenia nieistnienia

stosunku prawnego z powodu nieważności całej umowy kredytu, przy uwzględnieniu tzw. teorii bezskuteczności zawieszanej.

W odpowiedzi na skargę powodowie wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący odwołał się w skardze do przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., jednakże żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Powołując się natomiast na oczywistą zasadność skargi, a zatem na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., podmiot wnoszący skargę powinien przedstawić stosowną argumentację prawną zmierzającą do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia wskazanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.); uzasadnienie wniosku odwołujące się do tej przyczyny powinno koncentrować się na wykazaniu tak rozumianej „oczywistości” zasadności skargi. Uzasadnienie to nie może sprowadzać się do przytoczenia podstaw kasacyjnych bądź powtórzenia ich uzasadnienia, choćby nawet w zmodyfikowanej formie, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby pogłębionej oceny ich zasadności. Przy ocenie spełnienia powołanej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania należy mieć na uwadze, że skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia nie służy weryfikacji prawidłowości podstawy faktycznej ani prawnej prawomocnych orzeczeń, a rolą Sądu Najwyższego zasadniczo nie jest usuwanie ewentualnych wad i uchybień kwestionowanych rozstrzygnięć. Przyczyna kasacyjna, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., oceniana z perspektywy publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, zakłada wykazanie, że zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie i jednoznacznie błędne.

Uwzględniając aktualne orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego w zakresie problematyki ważności kredytów odniesionych do CHF, nie ma podstaw do podzielenia tezy skarżącego, że jego skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna.

Oceniając dwie pozostałe przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należy wskazać, że w wyroku z 23 listopada 2023 r., C-321/22 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, iż art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z ich wykładnią dokonaną w orzecznictwie, które w celu uwzględnienia wytoczonego przez konsumenta powództwa zmierzającego do stwierdzenia bezskuteczności nieuczciwego warunku w umowie zawartej z przedsiębiorcą wymagają dowodu na istnienie interesu prawnego, w sytuacji gdy uznaje się, że taki interes nie istnieje, jeżeli konsumentowi przysługuje powództwo o zwrot nienależnego świadczenia, lub gdy może on powołać się na tę bezskuteczność w ramach obrony przed powództwem wzajemnym w przedmiocie wyegzekwowania wykonania zobowiązania wytoczonym przeciwko niemu przez tego przedsiębiorcę na podstawie tego warunku.

W odniesieniu do zagadnienia wymagalności wzajemnych roszczeń zwrotnych, wskutek stwierdzenia nieważności tego rodzaju umów, trzeba podkreślić, że w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyraźnie wskazuje się, że w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, konsument jest uprawniony do domagania się od przedsiębiorcy zwrotu świadczeń spełnionych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy oraz odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania tego zobowiązania, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tego świadczenia (zob. wyrok z 14 grudnia 2023 r., C 28/22). Powstanie stanu wymagalności roszczenia o zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy oraz stanu opóźnienia w realizacji tego roszczenia przez zobowiązanego, nie jest uzależnione od stanowiska konsumenta co do braku jego zgody na dalsze obowiązywanie umowy zawierającej klauzule abuzywne (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 7 grudnia 2023 r., C - 140/22). Ponadto w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej również i przedsiębiorcy – w przypadku nieważności umowy kredytowej – przysługuje roszczenie o zwrot kapitału wypłaconego konsumentowi w wykonaniu tej umowy, z odsetkami za opóźnienie od

dnia wezwania konsumenta do zapłaty (zob. powołany już wyrok z 15 czerwca 2023 r., C – 520/21 oraz postanowienie z 11 grudnia 2023 r., C – 756/22). W kontekście eksponowanej we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii związanej z zarzutem potrącenia, z przedstawionych wyżej judykatów wynika, że do powstania roszczenia zwrotnego tak w przypadku konsumenta, jak i przedsiębiorcy konieczne jest wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia, a skoro tak, to aby skutecznie podnieść zarzut potrącenia objęta nim wierzytelność musi być wymagalna, o czym stanowi art. 498 k.c. W konsekwencji profesjonalny uczestnik obrotu prawnego, jakim jest bank, musi dać jasny wyraz temu, że jego oświadczenie zmierza zarówno do postawienia swojej wierzytelności w stan wymagalności, jak i do przedstawienia jej do potrącenia z wierzytelnością konsumenta.

Pozostałe podnoszone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania problemy prawne i wątpliwości interpretacyjne zostały już wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964).

Już tylko na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych zaprezentowane tam koncepcje w ogóle nie przyjęły się.

(M.M.)